TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20632
Tarih : 20-11-2026

10/4769

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de boşanma, nafaka ve aile hukukuna ilişkin düzenlemelerin kadınların ekonomik, sosyal ve hukuki haklarına etkilerinin; nafakanın evlilik süresiyle sınırlandırılması, hızlı boşanma ve aile hukukunda arabuluculuk uygulamalarının kadınların yaşam koşulları üzerindeki olası sonuçlarının açığa çıkarılması ve çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğün 104 ve devamı maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Halide Türkoğlu
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de kadınlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı evlilik ve aile ilişkileri içerisinde ekonomik eşitsizlik, ücretsiz bakım emeği gibi ciddi hak kayıpları yaşamaktadır. Boşanma süreci ise kadınlar açısından yalnızca evliliğin sona ermesi değil; ekonomik bağımsızlık, barınma ve güvenli bir yaşam kurma mücadelesidir.

Bu nedenle boşanma kararının nafaka, tazminat ve mal rejimine ilişkin haklardan ayrıştırılması ya da bu hakların ayrı bir pazarlık konusu haline getirilmesi, kadınların adalete erişimini ve boşanma sonrasında yaşamlarını yeniden kurma olanaklarını elinden almaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 4 Haziran 2026 tarihinde aldığı kararla sosyoekonomik koşullar nedeniyle boşanma sonrası en çok kadınlara bağlanan yoksulluk nafakasının kadının yoksulluğu sona erene dek "süresiz olarak" bağlanmasını öngören kısmını iptal etmesi boşanan kadın yoksulluğunu görmezden gelmektir.

"Süresiz nafaka" söylemi nafaka hukukunun gerçekliğiyle örtüşmediği gibi yoksulluk nafakasına hangi koşullarda hükmedildiği açıktır. Kadınlara bu nafakanın bağlanması için boşanmada erkeğin daha ağır kusurlu olması şartı olduğu gibi bağlanan nafaka otomatik olarak süresiz olmayıp düzenli ve yeterli geliri bulunan kadınların nafakası kaldırılabilmektedir.

Yine "Bir gün evli kalıp ömür boyu nafaka ödeme" biçimindeki iddialarla nafaka hakkının hedef alınması Türkiye'deki boşanma verileriyle örtüşmemektedir. Eşitlik İçin Kadın Platformu'nun nafaka hakkına yönelik hazırladığı bilgi notunda; boşanmaların yalnızca yüzde 2,8'i bir yıldan kısa süren evliliklerde gerçekleşirken, yüzde 70'ten fazlası beş yıldan uzun, yaklaşık yarısı ise 11 yıldan uzun süren evliliklerin ardından gerçekleştiği vurgulanmıştır. Buna karşın bir yıldan kısa süren evliliklerde kaç kadına yoksulluk nafakası bağlandığına ilişkin kamuya açık düzenli bir veri bulunmadığı da söz konusu notta belirtilmiştir.

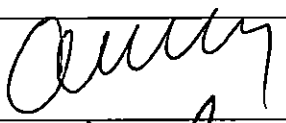
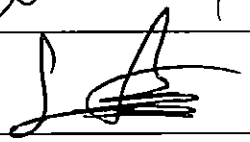
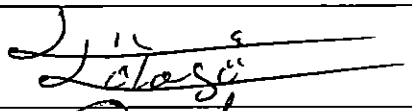
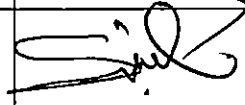
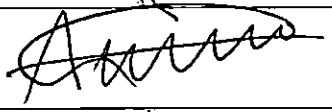
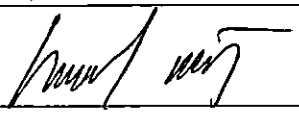
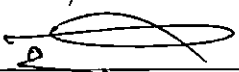
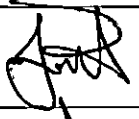
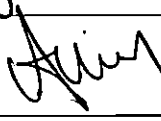
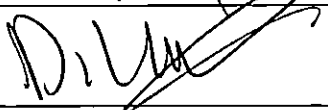
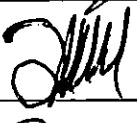
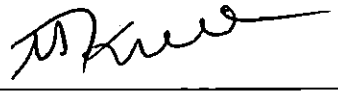
Bu veriler nafaka sisteminin kadınlar lehine sınırsız bir mekanizma olmadığını ortaya koymaktadır. Nitekim nafaka miktarları, tahsilat oranları ve nafaka ile şiddet arasındaki ilişkiye ilişkin kapsamlı verilerin bulunmaması, yeni düzenlemelerin somut veriler yerine iddialar üzerinden şekillendirilmesi kadınların yaşadığı eşitsizliği derinleştirmektedir. Yaygın iddiaların aksine kadınlar çoğu zaman nafakayı tahsil edememekte ve şiddet görme korkusuyla hakkı olan nafakadan bile vazgeçmektedir.

Kadınların eğitim, istihdam ve gelir olanaklarının erkeklerle eşit olmadığı, ev içi ve bakım emeğinin büyük ölçüde kadınlar tarafından karşılandığı koşullarda nafakanın evlilik süresiyle sınırlandırılması, boşanma sonrasında kadınların yoksulluk riskini artıracağı açıktır.

Aile ilişkilerinde taraflar çoğu zaman ekonomik ve sosyal açıdan eşit koşullarda değildir. Özellikle şiddet veya şiddet riski bulunan ilişkilerde kadın ile erkeğin eşit bir müzakere zemini içerisinde olduğu varsayılamaz. Bu nedenle "şiddet yoksa arabuluculuk" yaklaşımı, ekonomik ve psikolojik şiddet biçimlerini görünmez kılmaktadır.

Bu nedenle boşanma ve nafaka düzenlemeleri yalnızca aile hukukunun teknik bir meselesi olarak değil, kadınların eşit ve özgür yaşam hakkı açısından değerlendirilmelidir.

Bu kapsamda nafakanın kadınların yoksulluk riski ve ekonomik bağımsızlığı üzerindeki etkisinin araştırılması, nafakanın evlilik süresiyle sınırlandırılmasının kadınlar üzerindeki sonuçlarının belirlenmesi, aile hukukunda arabuluculuğun kadınların hakları ve can güvenliği üzerindeki risklerinin araştırılması, boşanma ve ayrılık süreçlerinde kadınların hukuki ve ekonomik haklara erişiminin önündeki engellerin tespit edilmesi, kadınların haklarını güvence altına alacak yasal ve idari düzenlemelerin belirlenmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3			
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLİ	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	